

ویژه نامه شب های قدر

شب قدر

برترین شب، شب قدر، یکی از شب های ماه رمضان، شبی که از هزار ماه برتر است. شب نزول قرآن، تقدیر امور، بخشش گناهان است. شب قدر بزرگترین سند امامت و تداوم آن در طول زمان است. شب زنده داران باید تلاش کنند تا غفران الهی در این شب شامل حالشان گردد.

حقیقت شب قدر

«قدر» در لغت به معنای اندازه و اندازه گیری است و «تقدیر» نیز به معنای اندازه گیری و تعیین است؛ اما معنای اصطلاحی «قدر»، عبارت است از ویژگی هستی و وجود هر چیز و چگونگی آفرینش آن و به عبارت دیگر، اندازه و محدوده وجودی هر چیزی «قدر» نام دارد.

بنابر دیدگاه حکمت الهی، در نظام آفرینش، هر چیزی اندازه ای خاص دارد و هیچ چیزی بی حساب و کتاب نیست. جهان حساب و کتاب دارد و بر اساس نظم ریاضی تنظیم شده، گذشته، حال و آینده آن با هم ارتباط دارند.

شب قدر، شبی است که همه مقدرات سالانه انسان با ملاحظه، اراده، اختیار و قابلیت های انسان تقدیر می گردد. شب قدر یکی از شب های نیمه دوم ماه رمضان است که طبق روایات ما، یکی از شب های نوزدهم یا بیست و یکم و به احتمال زیادتر، بیست و سوم ماه مبارک رمضان است. در این شب - که شب نزول قرآن به شمار می آید - امور خیر و شر مردم، ولادت، مرگ، روزی، حج، طاعت، گناه و خلاصه هر حادثه ای که در طول سال متناسب با اراده، دعا و قابلیت انسان واقع می شود، تقدیر می گردد. شب قدر، همیشه و هر سال تکرار می شود. عبادت در آن شب، فضیلت فراوان دارد و بهره برداری از آن در نیکویی سرنوشت یک ساله، بسیار مؤثر است. در این شب، تمام حوادث سال آینده به امام هر زمان ارائه می شود و وی از سرنوشت خود و دیگران با خبر می گردد.

فضیلت شب قدر

شب قدر از شب های با عظمت و با اهمیت سال است. دلیل فضیلت این شب بر دیگر شب ها، اموری است که در این شب محقق می شود که به برخی از این فضیلت ها اشاره می کنیم:

۱. آمرزش گناهان: امام صادق علیه السلام فرموده است: شب قدر آغاز و انجام سال است. امام کاظم علیه السلام فرموده است: هر کس شب قدر غسل کند و تا طلوع سپیده شب زنده داری نماید، از گناهان خود بیرون می‌رود.

۲. قلب رمضان: امام صادق علیه السلام فرمود: «از کتاب خدا استفاده می‌شود که شماره ماه‌های سال نزد خداوند دوازده ماه است و سرآمد ماه‌ها ماه رمضان است و قلب ماه رمضان، لیلة‌القدر است»

۳. برتر از هزار ماه: نزول همه فرشتگان و روح در شب قدر بر زمین و سلام دادن به بندگان خدا، نشانه شرافت آن بر هزار ماه است. درباره این شب در قرآن می‌خوانیم: «لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ» و در دعای چهل و چهارم از صحیفه سجادیه آمده است: «فَضْلُ لَيْلَةٍ وَاحِدَةٍ مِنْ لَيَالِيهِ، عَلَى أَلْفِ شَهْرٍ وَ سَمَاهَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ؛ فَضِيلَتِ يَكِي مِنْ شَبِّهَاتِ مَاهِ رَمَضَانَ مِنْ شَبِّهَاتِ مَاهِ بَرْتَرِ اسْتِ؛ شَبِي كِهْ خَدَا أَنْ رَا شَبِّ قَدْرِ نَامِ نِهَادِهْ اسْتِ»

۴. سرور شب‌ها: پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله فرمود: شب قدر، سرور شب‌هاست.

نزول قرآن در شب قدر

آنچه از آیات قرآن به دست می‌آید، بیانگر نزول قرآن در شبی از شب‌های ماه مبارک رمضان است:

۱. «شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ» (بقره / ۱۸۵)

۲. «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبْرَكَةٍ» (دخان / ۳)

۳. «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ» (قدر / ۱)

از آیه اول بدست می‌آید که قرآن در ماه رمضان نازل شده است. از آیه دوم می‌توان دریافت که این نزول، در یک شب مبارکی انجام گرفته است. با توجه به این دو آیه، روشن می‌شود که این شب مبارک، یکی از شب‌های ماه رمضان است. در آیه سوم، خداوند می‌فرماید: «ما قرآن را در شب قدر نازل کردیم.» از ضمیمه این سه آیه، می‌توان چنین نتیجه گرفت: در ماه رمضان، شب بابرکتی به نام شب قدر، وجود دارد که قرآن در آن شب، نازل شده است.

شب قدر و اهل بیت علیهم السلام

خدای متعال در سوره قدر می‌فرماید: «تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ...». طبق ادبیات عرب، تنزل، فعل مضارع است و بر استمرار دلالت دارد و این مطلب گویای آن است که در هر شب قدری در هر سال ملائکه نازل می‌شوند.

حال سؤال این است که از زمان وفات پیامبر صلی الله علیه و آله تا زمان حاضر - که شب قدر، موجود و تنزل ملائکه ادامه داشته - فرشتگان بر چه کسی نازل شده اند؟! آیا بر بزرگان و علمای شیعه یا اهل سنت و یا بر مردم هر زمان؟! آیا کسی این ادعا را داشته است که ملائکه بر من نازل می شوند؟ ما معتقدیم مهبط ملائکه در زمان حال، با استناد به روایات شیعه و اهل سنت، فرزند بلا فصل امام عسکری علیهما السلام می باشد که زنده، حاضر و ناظر ما می باشد.

شب قدر در سخن و سیره معصومین علیهم السلام

حضرت موسی علیه السلام به خداوند عرض کرد: خداوندا! می خواهم به تو نزدیک شوم، فرمود: قرب من از آن کسی است که شب قدر بیدار شود، گفت: خداوندا! رحمتت را می خواهم، فرمود: رحمتت از آن کسی است که در شب قدر به مسکینان رحمت کند: گفت: خداوندا! جواز گذشتن از صراط را از تو می خواهم فرمود: آن، از آن کسی است که در شب قدر صدقه ای بدهد. گفت خداوندا! از درختان بهشت و از میوه هایش می خواهم، فرمود: آنها از آن کسی است که در شب قدر تسبیحش را انجام دهد گفت: خداوندا! رهایی از جهنم را می خواهم، فرمود: آن، از آن کسی است که در شب قدر استغفار کند: گفت خداوندا! خشنودی تو را می خواهم، فرمود: خشنودی من از آن کسی است که در شب قدر دو رکعت نماز بگذارد.

ادب بندگی

شنیده ایم که تقدیر یک ساله در چنین شبی رقم می خورد. گفته اند برخی از بندگان خالص خدا در چنین شبی به چه برکات و فضائل و جوایزی نائل شده اند و هر چه بیشتر گفته اند و شنیده ایم و خوانده ایم، این پرسش در نهانخانه ذهن ما بیشتر روییده است که به راستی راز تفاوت دریافت ها در ماه مبارک رمضان و به ویژه در شب قدر و شب عید فطر چیست؟

آیا خداوند به شماری از بندگان خویش نظری خاص و اعطایی مخصوص دارد؟ آیا میزان تلاش افراد و تعداد رکعات نماز و اذکار گفته شده یا میزان انفاق و اطعام و مانند آن و یا... و یا...

آیا این ها است که حد و اندازه دریافت ما را از فیض و لطف و عنایت حق تعالی تعیین می کند؟! بی تردید نمی توان این گونه امور را به کلی بی تأثیر دانست؛ اما آنچه در آموزه های اهل بیت علیهم السلام به عنوان یک کلید بزرگ و فوق العاده مهم بدان اشاره شده است، چیز دیگری است.

از امیرالمؤمنین علیه السلام چنین نقل شده است:

«عَلَى قَدْرِ النَّيِّهِ تَكُونُ مِنَ اللَّهِ الْعَطِيَّةُ؛ عَطِيَّةٌ وَبَخْشِشٌ خُداوند به اندازه نیت انسان ها است.»

معنای این سخن از این جهت روشن است که آدمیان به تناسب نیت های گوناگون و رنگارنگ خود، به گونه ای متفاوت از هدایا و عطایای حضرت حق بهره می برند. اگر نیت انسان ها را ظرف وجود آن ها بدانیم، در حقیقت، اختلاف نیت ها است که اختلاف ظرف ها و ظرفیت ها را در پی دارد.

پایگاه اطلاع رسانی حوزه